

Előszó

A rendvédelem-történet fiatal diszciplína. E tudományág gyakorlatilag a XX. század során alakult ki. A XIX. században még a bűnesetek történetének feltárása és bemutatása állt előtérben. Nyugat-Európában a második világháború után kezdtek el a történészek a korábbinál komplexebb módon foglalkozni a rendfenntartás történetével. A feltáró munka hangsúlya a bűncselekmények históriájáról átkerült a bűnüldöző szervezetek történetére. Ebből következően a jogtörténeti orientáltságú diszciplínát a mindenkori állam egyik szakterületének, a rendfenntartás történetének a sokoldalú vizsgálata váltotta fel. Természetesen a rendvédelem-történet sem nélkülözheti a jogtörténetet, de nem is szűkül le csupán a tudomány ezen terepére.

A homo sapiens fejlődése során, az emberi társadalom kialakulásával fokozatosan alakultak ki a biztonságot megvalósító szervezetek. A külső támadások visszaverésének, esetleg hódítások és a társadalom belső rendjének – akár a kikényszerítésére is alkalmas – szervezetei a fejlődés objektív szükségszerűségei nyomán jöttek létre. Tértől és időtől függetlenül valamennyi emberi társadalom fenntartotta a rendet, különben nem működhetett volna. A rendfenntartás formái azonban különböző korokban és különböző területeken eltérő formában valósultak meg. A rendvédelem-történeti diszciplína számára ebből adódóan szűkösek a napjaink fogalmi rendszerét használó tudományágak keretei. A rendvédelem történetébe éppen úgy beletartoznak a demokráciák mint a diktatúrák rendvédelmei. A diszciplína valamennyi, a gyakorlatban már megvalósult rendvédelmi formát magába foglalja, függetlenül annak tartalmától. A rendvédelem-történet tehát nem kirekesztő jellegű, függetlenül attól, hogy a jelenlegi értékrendünkkel az adott korban és térségben megvalósuló rendfenntartás milyen mértékben áll összhangban.

A rendvédelem-történet korszerű felfogása a Duna-Tisza mentén a XX. század hetvenes éveinek végén illetve a nyolcvanas évek elején jelent meg. A rendvédelem-történeti diszciplína első művelői e korszerű felfogás szellemében készített értekezéseikkel védtek meg tudományos fokozataikat. Az eltelt negyed évszázad során e diszciplína megerősödött.

A rendszerváltás után keletkezett és a szakterülettel foglalkozó valamennyi törvényünk, rendeletünk alkalmazza e fogalmat. Az érintett jogszabályok száma több száz.

A fogalom átkerült a köztudatba is. A köznyelv elfogadta és használja a rendvédelem kifejezést.

A rendvédelem történetét művelők kezdetben munkaközösségbe, majd – a jogi lehetőségek kiszélesedésével – tudományos társasággá, a Szemere Bertalan Rendvédelem-történeti Tudományos Társasággá szerveződtek.

E Tudományos Társaság az ezredfordulóra több száz fős országos szervezetté fejlődött, amely szinte kivétel nélkül a tagjai között tudhatja a szakterület összes művelőjét.

A Tudományos Társaság tagjai részt vesznek a szakterület témakörébe tartozó tudományos fokozatszerző alkotások védési eljárásaiban.

A diszciplína művelői segítséget nyújtanak a fiatal kutatók munkájához.

A Tudományos Társaság tagjai a tudományos alkotásaik mellett tankönyveket készítettek a szakterület oktathatóságának a biztosítása, valamint tudományos ismeretterjesztő műveket is publikáltak a diszciplína tartalmának széles körben történő megismertetésének elősegítése céljából.

Nemzeti rendvédelmünk történetét az ezredfordulóra több felsőoktatási intézményben és középiskolában is oktatják különböző formákban és címmel, de a tartalom a Szemere Bertalan Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagjai által feltárt tudományos eredményeken nyugszik. E kutatási eredményeket interpretáló oktatók száma ma már bővebb, mint a szakterületet művelő kutatóké!

A rendvédelem-történet témáját bemutató kiállítások hasznosítják a Tudományos Társaság tagsága által létrehozott kutatási eredményeket. A múzeumok és gyűjtemények installációiban a bűnügy-centrikusságot a rendfenntartókra koncentráció váltotta fel, alapvetően a rendvédelem-történeti kutatások jellegében bekövetkezett változásokat követve.

A hazai rendvédelem-történeti kutatások eredményei egyre ismertebbé válnak külföldön is. Ma már a magyar rendvédelem-történeti szellemi alkotóműhelyek – amelyek a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság keretei között működnek – szakmai körökben Európa-szerte elismertek.

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaságban egyesülő rendvédelem-történeti kutatók létrehozták az 1100 éves magyar államiság rendvédelem-történetét bemutató könyvet, ezzel behozva – Nyugat-Európához viszonyított – fél évszázados lemaradásunkat. Ezrével követték a magyar rendvédelem egy-egy szervezetének vagy tevékenységének történetét bemutató alkotások. E monográfiák sora még távol áll a befejezéstől, hiszen csupán a kiegyezés és a rendszerváltás között – többnyire egymást követően – 29 állami rendvédelmi testület működött Magyarországon.

A rendvédelem-történeti diszciplína sikeres művelésének eredményei közé tartozik a Rendvédelem-történeti Füzetek című tudományos periodika létrehozása és működtetése.

A Rendvédelem-történeti Füzetek Acta Historia Preasidii Ordinis HU ISSN 1216-6774 időszaki kiadvány abban az értelemben, hogy évente egy-két alkalommal jelenik meg 100 és 200 oldal közötti terjedelemben. A számok terjedelmét illetve gyakoriságát a magyarországi rendvédelem-történeti kutatások eredményeinek gyarapodása vagy mérséklődése határozza meg.

A Rendvédelem-történeti Füzetekben valamennyi magyar rendvédelem-történeti kutatás eredményei megtalálhatók. E periodikában a tudományos közlések igényeinek megfelelő alkotások jelennek meg. A közlésre elfogadott tanulmányokat szakmai lektorok véleményezik.

Rendvédelem-történeti Füzetek a szakterület egyetlen magyar nyelvű tudományos szaklapja. Ebből adódóan a Rendvédelem-történeti Tudományos Konferenciasorozaton elhangzott előadások, javított, bővített és átdolgozott anyagait is közli a periodika, hiszen az évente egy-két alkalommal megtartásra kerülő konferencián a diszciplína legújabb kutatási eredményei kerülnek megvitatásra.

Az 1990-ben alapított lap – immár csaknem másfél évtizedes fennállása során – a magyar rendvédelem-történeti kutatások eredményeinek adott helyet hasábjain. Bizton állítható, hogy ezen másfél évtized alatt megjelent tanulmányok tükrözik a rendvédelem-történet magyarországi művelésének helyzetét.

A szakterület hazai és külföldi művelői, a rokon tudományágak gondozói, a téma iránt érdeklődők, az egyetemi ifjúság egyaránt igényelte, hogy a periodika repertórium

és citációs indexe elkészüljön. Ezen segédanyagok ugyanis sokkal használhatóbbá teszik azt a hatalmas információtömeget, amely fellelhető a periodikában. A magyar rendvédelem-történetét művelőknek meggyőződésük, hogy a hazai rendvédelem-történet összefüggései nem érthetők meg tökéletesen az európai rendvédelem-történet megismerése nélkül, illetve az európai rendvédelem-történeti ismeretek hiányoznak a kárpát-medencei rendvédelem fejlődési tendenciáinak ismerete nélkül. Ezért kívánatos a Rendvédelem-történeti Füzetek repertóriumának és a későbbi időpontban létrehozásra kerülő citációs indexének publikációja

Dr. PARÁDI József
bölcsészdoktor, a hadtudomány kandidátusa
főiskolai tanár
az MTA köztestületi tagja
az SZBMRTT elnöke